

International Science Group

ISG-KONF.COM

ADVANCING IN RESEARCH
AND EDUCATION

XII

SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE

DECEMBER 07 – 10

La Rochelle, France

DOI 10.46299/ISG.2020.II.XII

ISBN 978-1-63684-357-5

ДЕКОРАТИВНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОСНОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ХУДОЖНИКА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

Корницька Лариса Анатоліївна

канд. пед. наук, доцент
Хмельницький національний університет

Художник декоративного мистецтва – це людина з мисленням і баченням відмінним від художника, наприклад монументаліста чи станкового мистецтва. Увесь навколишній світ, який спостерігає художник декоративного мистецтва, проходить через його свідомість і вже у трансформованому вигляді відображається у його творах. Цими творами можуть бути як картини чи панно, або художні вироби декоративно-прикладного мистецтва.

Ці твори не відображають навколишній світ, як в образотворчому мистецтві. Вони є плодом творчого мислення художника і це мислення, як основна компетентність, має бути «декоративним», тобто таким, що трансформує предметний світ у «декоративний» вже у його творах.

Таке мислення і бачення може бути вродженим або набути під час навчання, де така компетентність формується низкою практичних завдань з певних професійних дисциплін. До таких професійно-базових дисциплін ми відносимо: орнамент, рисунок, живопис, основи композиції, біоніку, композицію художніх виробів.

Слід сказати, що звертаючись до народного мистецтва, досліджуючи і аналізуючи його, стає зрозумілим, і це очевидно, що світосприйняття і світо-відображення українців є генетично «декоративним». На це вказують численні твори майстрів народного мистецтва, які зберігаються в музеях і ті, які представляються на сучасних виставках-ярмарках декоративного мистецтва. Ці твори доводять, що таки дійсно, українські митці мислять і відтворюють у своїх творах світ «декоративним».

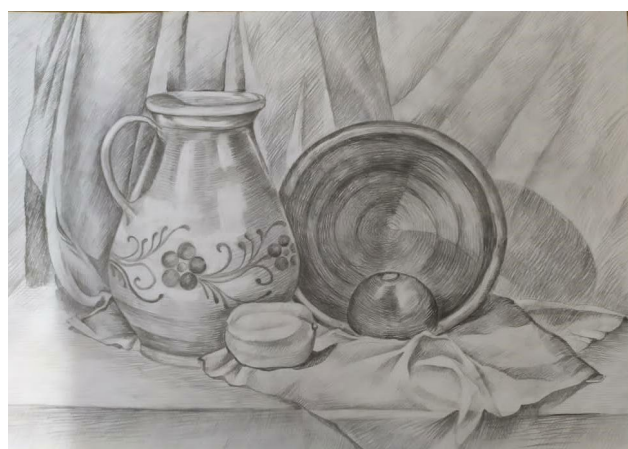
Щодо набуття компетентностей «декоративного мислення» у період здобуття професійної мистецької освіти художника декоративного мистецтва, то безумовно художньо-творчі нахили здобувача вищої освіти потрібно направляти в русло декоративності і формувати цю компетентність в процесі навчання, зазвичай у межах практичних дисциплін професійного циклу.

У всіх мистецьких вузах базовими в освіті художників є дисципліни з рисунку і живопису. Однак підходи до їх викладання для художників декоративного мистецтва є дещо іншими. Так основний акцент у цих дисциплінах робиться на те, щоб сформувати у студента не лише академічну правдиву передачу форми, фактури, кольору, а й «декоративне бачення» дійсності, тобто вміння передавати її можливими декоративними засобами, наприклад: постановочний натюрморт, відтворити площинно-декоративним.

Приклади таких робіт виконаних студентами другого року навчання під час аудиторних занять з рисунку і живопису представлено нижче (Рисунок 1 і 2):

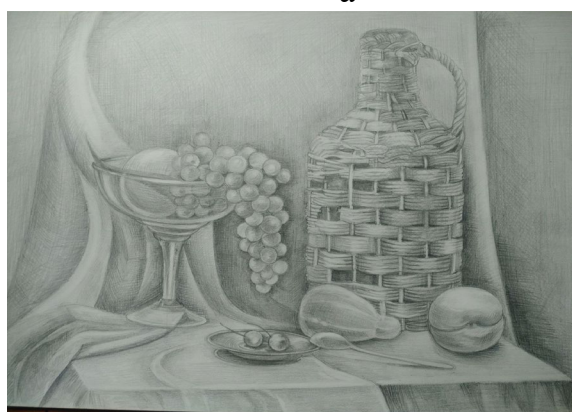
Рисунок 1. Живопис. Декоративне письмо натюрморту.

а

б

в

г

Рисунок 2. Рисунок. Академічне (а, в) і декоративне (б, г) виконання натюрморту

Перші кроки відходу від академізму були зроблені ще на початку ХХ ст. (1917 р.) у Державній Академії мистецтв (м. Київ), де було започатковано творчий напрям в галузі монументально-декоративного мистецтва Михайлом Бойчуком [1]. Митець стояв на позиціях відходу від станковізму і звернення до декоративності. У новоутвореній Академії були відповідним чином перебудовані програми і навчальний процес згідно з принципами народного декоративно-прикладного мистецтва [2].

Якщо вміння бачити світ декоративним не є вродженими, то формування цих навичок вимагає певних зусиль під час навчання. Щодо дисципліни «Рисунок»,

після виконання студентами академічного рисунку, їм дається завдання перевести дане зображення в декоративну площину із застосуванням основних засобів зображення чи то за допомогою крапок і лінії, чи то лінії і залитої плями, чи то ліній різної товщини тощо. Кожного разу ставиться конкретне завдання, виконуючи які студенти набувають необхідних навиків і професійних компетенцій.

З дисципліни «Орнамент» (на першому році навчання) студенти набувають теоретичні знання з історії орнаменту, де вивчається стилістика орнаментів різного історичного періоду чи епохи. Студенти мають можливість порівнювати орнаменти та їх мотиви, які є стилізованими (переробленими і переосмисленими) елементами природних форм. Орнамент – це декор певної ужиткової речі чи архітектурної форми, що робить цю річ естетично привабливою і відносить її до статусу мистецького твору.

Стилізацію, як процес переосмислення і перероблення природних форм від елементарного спрощення до певної стилізованої чітко-графічної форми, яка у процесі опрацювання може набути форми знаку чи логотипу, опановують на практичних заняттях дисципліни «Біоніка».

«Композиція художніх виробів» – дисципліна, де студенти вже використовують набуті знання, зокрема й стилізації, в композиції проєктованих ними виробів. Ця дисципліна вивчається протягом чотирьох семестрів (з третього по сьомий). Оволодіваючи традиційними (вишивка, ткання, плетення, розпис тощо) техніками і прийомами художньої обробки текстильних матеріалів студенти створюють художні вироби на основі набутих знань та умінь як технологічних так і стилізаційних, закріплюючи і відтворюючи національні традиції вже в сучасних творах, чим підтримується спадковість поколінь в культурних традиціях. Студенти таким чином формують необхідну компетентність декоративного мислення, як невід'ємної частини загальної компетентності художника декоративного мистецтва.

Такий підхід в мистецькій освіті протистоїть академізму. Слід зауважити, що у сучасній художньо-педагогічній практиці багатьох європейських країн давно відійшли від академічної системи навчання в галузі декоративно-прикладного мистецтва. Зарубіжні педагоги виходять з того, що у навчальних закладах декоративно-прикладного профілю має викладатись декоративний рисунок, декоративний живопис та декоративна скульптура [2].

Творче переосмислення (стилізація) навколишньої дійсності, зокрема природи, є характерним для традиційного декоративно-прикладного мистецтва, однак в сучасних умовах звернення до народних традицій це не реставрація минувшини, а потреба в національній опорі і продовженні культурних традицій власного народу. Розвиваючи вітчизняну систему мистецької вищої освіти, беручи за її основу принципи формування декоративного мислення у майбутніх художників декоративного мистецтва, ми виховуємо творчу особистість та зберігаємо національні традиції у сприйнятті і відтворенні оточуючого світу.

References:

1. Михайло Бойчук: <http://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/boychuk-mihaylo/> (дата звернення: 27.11.2020).
2. Тимків Б.М. Концептуальні засади впровадження етнодизайну в процес підготовки фахівців декоративно-прикладного мистецтва. *Становлення і розвиток етнодизайну: український та європейський досвід*: матеріали I Міжнародної наук.-прак. конф., м. Полтава, 28-30 жовт. 2010 р. Полтава, 2012. С. 138–142.
3. Радкевич Валентина С. В. Теоретичні і методичні засади професійного навчання у закладах профтехосвіти художнього профілю: монографія. Київ: УкрІНТЕІ, 2010. 423 с.